

Savanna

In september werd de peuter Savanna dood gevonden in de kofferbak van de auto van haar moeder en stiefvader. Jarenlang was ze mishandeld. De betrokken Bureaus Jeugdzorg stelden een intern onderzoek in, waarvan de uitkomst is dat de situatie niet goed is ingeschat. Voortaan zullen kinderen in een soortgelijke situatie waarschijnlijk sneller uit huis worden geplaatst. Als dit de enige conclusie is, vind ik dat wel erg mager.

In het onlangs verschenen WRR-rapport 'Bewijzen van goede dienstverlening' wordt geconstateerd dat er op veel beleidsterreinen een stricte boedelscheiding bestaat. Verantwoordelijkheden zijn gescheiden, er wordt afgerekend op meetbare output. Dat heeft veel negatieve gevolgen: verspilling van kennis, middelmatige prestaties van instellingen, geen debat over de doelstellingen en een stapeling van toezicht en verantwoording. Deze boedelscheiding doet zich ook voor binnen de jeugdhulpverlening. Instelling A is verantwoordelijk voor probleem x, instantie B voor probleem y en organisatie C voor probleem z. Ook als die problemen zich binnen één gezin voordoen.

Als nieuwste wapen wordt de 'ketenregie' in stelling gebracht. De hulpverlening vormt een keten waarvan de schakels naadloos op elkaar moeten aansluiten. Op het geheel van de schakels moet dan regie worden gevoerd. Dat kan werken. Maar alleen als de betrokken instellingen bereid zijn hun eigen organisatie ondergeschikt te maken aan de oplossing van het probleem en daarbij zonodig over de grenzen van de eigen taakomschrijving heen te stappen. In het geval van Savanna had de politie een melding van mishandeling gekregen van de thuiszorg. De politie liet het erbij zitten omdat de melding óók was gedaan bij het Meldpunt Kindermishandeling. Het minste dat er had moeten gebeuren was

dat de politie contact had opgenomen met het Meldpunt om te overleggen wie er actie zou ondernemen. Helaas. De districtschef merkt, bijna gelaten, op dat er nu eenmaal een 'grijs gebied is tussen hulpverlening en strafrecht.'

Hoe is het mogelijk dat het bestaan van een grijs gebied wordt aangevoerd als verklaring of zelfs excuus? Grijs gebieden zijn geen fenomenen die ons overkomen, zoals het weer. Ze zijn het gevolg van menselijk handelen, of het ontbreken daarvan. Een probleem behoort 'niet tot onze verantwoordelijkheid.' In het geval van Savanna was de afloop dodelijk. Maar ook in minder dramatische situaties leidt stricte taakafbakening vaak tot een hoop ellende. Kinderen krijgen te laat de hulp die zij nodig hebben.

Op de 'werkvloer' van de jeugdhulpverlening worden soms mooie initiatieven genomen. Dan zitten leerplichtambtenaren en Bureau Jeugdzorg met elkaar om de tafel of wordt een medewerker van Bureau Jeugdzorg voor een aantal uur per week gestationeerd op een school. Maar geslaagde experimenten krijgen vaak geen gevolg. Omdat niet duidelijk is wie de kosten moet betalen of omdat het experiment niet spoort met de manier waarop de deelnemende instellingen georganiseerd zijn.

Hulpverleningsinstellingen zijn er om hulp te bieden. Als de wijze van organisatie adequate hulpverlening in de weg staat, is er iets goed mis. Dat los je niet op met structuurveranderingen, maar met een cultuurverandering. Geef de werkers 'in het veld' (weer) de ruimte om hun verantwoordelijkheid te nemen. En pas de organisatie daarop aan.

MARIJKE LINTHORST
Redacteur s&d